

INFORMACIJOS SKLAIDA APIE KARJEROS GALIMYBES GEOGRAFIJOS STUDIJŲ ABSOLVENTAMS LIETUVOJE IR UŽSIENYJE

Daiva Verkulevičiūtė-Kriukienė, Klaipėdos universitetas

SANTRAUKA

Geografai dirba beveik visuose ekonomikos sektoriuose. O pasaulio miestai ir regionai vis dažniau susiduria su įvairiomis gamtinėmis ir socialinėmis problemomis, kurias gali spręsti geografai. Dėl to geografijos specialistų poreikis išlieka daugelyje valstybių. Šio straipsnio tikslas – analizuoti informacijos sklaidą apie geografo karjeros galimybes Lietuvoje ir užsienio valstybėse. Susisteminus Lietuvos universitetų pateikiamus duomenis matyti, kad informacijos apimtis apie karjeros galimybes labai skirtinga, todėl siūloma šį sąrašą praplėsti, detalizuoti. Pristatydamos studijų programas, Lietuvos aukštosios mokyklos stengiasi parodyti jų unikalumą, patrauklumą. Tačiau ne mažiau svarbu akcentuoti įgyjamos specialybės svarbą ir poreikį šalies ūkiui. Įvairiose užsienio valstybėse yra gerai išplėtotas karjeros paslaugų tinklas, kuriame visapusiškai, vaizdžiai ir aiškiai atskleidžiama informacija apie tai, kokie gebėjimai reikalingi būsimajam specialistui, kokiose ekonominėse veiklose absolventas gali ieškoti darbo.

Reikšminiai žodžiai: geografijos studijos, karjera, informacijos sklaida, įsidarbinimas.

DOI: <http://dx.doi.org/10.15823/ge.2016.8>

ĮVADAS

Profesiniu požiūriu geografija nėra tokia aiški kaip medicina ar teisė, todėl neretai gali sutrikdyti studentą ar absolventą, kuris pradeda ieškoti darbo (*Target Jobs*). Reikia pripažinti, kad dėl šios priežasties abiturientai nesiryžta rinktis geografijos studijų, abejodami dėl to, ar po studijų baigimo ras darbą, atitinkantį įgytą kvalifikaciją. Mitas, kad geografai gali dirbti tik tam tikrose specifinėse veiklose. Iš tiesų geografai dirba beveik visuose ekonomikos sektoriuose. O pasaulio miestai ir regionai vis dažniau susiduria su vandens trūkumu, gaisrais, sausromis, stichinėmis nelaimėmis, teritorijų plėtra, imigrantų antplūdžiu ir senstančia infrastruktūra, o šias problemas gali spręsti geografai. Dėl to geografijos specialistų poreikis išlieka daugelyje valstybių.

Vakarų valstybėse yra nemažai mokslinių darbų, kuriuose analizuojamos geografinės studijas baigusių absolventų karjeros galimybės, studentų rengimas geografo darbui, specialiųjų gebėjimų ugdymas (Kneale, 2002; Monk ir kt., 2011; Schlemper, Monk, 2010; Zhou ir kt., 2009; Greiner ir kt., 2002; Schlemper ir kt., 2014). Lietuvoje, deja, labai trūksta rimtų, argumentuotų straipsnių, kuriuose būtų gilinamasi, kaip didinti geografo kompetencijas, tobulinti įgūdžius, pasiręgti darbo rinkai.

Apie geografinės mokslo ir studijų problemas dar 1999 m. rašė prof. R. Baubinas, kuris pripažino, kad Lietuvos geografinės mokslo populiarinimas – nepatenkinamas, nepaisant to, kad geografams dažnai tenka atlikti specializuotas ir kompleksines ekspertizes, jie itin reikalingi kuriant tarpvalstybinio bendradarbiavimo projektus, formuojant regioninę politiką. Aktualiomis išlieka R. Baubino išsakytos mintys ir apie geografų reikalingumą krašto apsaugai (Baubinas, 1999). Apie šias problemas rašė ir D. Krupickaitė, kuri akcentavo, kad visuomenėje per mažai suvokiama geografo kvalifikacija ir gebėjimai. Tai apsunkina geografo diplomą turinčių asmenų įsidarbinimą. Nepaisant to, būsimieji geografinės studijų metu įgyja daugelio sričių dalykų žinių, jas sėkmingai taiko profesinėje veikloje, todėl darbdaviai lieka jais patenkinti (Krupickaitė, 2012). Reikia pripažinti, kad įgyta geografo kvalifikacija suteikia daugybę galimybių, kadangi ugdomi tokie gebėjimai kaip komandinis darbas, analitiniai įgūdžiai, mokėjimas dirbti su GIS. Taip pat formuojamas globalus kompleksinis požiūris ir kultūros supratimas. Visa tai leidžia geografui konkuruoti darbo rinkoje.

Universitetai turėtų ne tik užtikrinti aukštą studijų kokybę, bet ir ruošti studentus būsimajai karjerai, atsižvelgdami į studijų programų specifiką ir galimybes. Studentas turi išmokti planuoti laiką, vykdyti tyrimus ir pan. (Solem, Foote, 2004). Dabartinėmis rinkos sąlygomis universitetai ir studijų programos kuriojančios katedros yra įsitraukusios į aktyvią konkurenciją, kad pritrauktų daugiau studentų ir gautų didesnę finansavimą. Tam, kad aukštoji mokykla išgyventų dabartinėmis sąlygomis, ji neišvengiamai turi vykdyti rinkodarą, kuri turi būti diferencijuota, pritaikyta prie skirtingų studentų grupių poreikių (Urbanovič, 2013). Švietimo sektoriuje vykdoma veikla priskiriama nekomercinei rinkodarai, kuri suteikia galimybių patenkinti išsilavinimo, taip pat socialinių, kultūrinių ir meninių vertybių poreikius. Tačiau švietimo paslaugos turi ir klasikinei rinkodarai būdingų požymių: tikslai susiję su pardavimu (paslaugų), grynaisiais pinigais, o kai kurios paslaugos teikiamos rinkos kainomis (Rūteliūnė, 2008, 24–25). Aukštosios mokyklos vykdo rinkodarą, siekdamos pritraukti

abiturientus, skleidžia informaciją apie mokslo idėjas, žinias, kultūros vertybes. Kaip sugebama išlaikyti paklausą, labai priklauso nuo aukštosios mokyklos rinkodaros organizavimo ir sistemos veiksmingumo, o socialinis efektas atsiranda tada, kai paklausa yra patenkinama (Rūtėlionė, 2008, 26, 33).

Dabartinė informacijos sklaida remiasi šiuolaikinės rinkodaros principu – ne tai, kas daroma vartotojui, o tai, kas daroma už vartotoją, t. y. pagrindinis dėmesys turi būti sutelkiamas padėti žmonėms pirkti ir priimti sprendimus, o ne brukti jiems prekes ir paslaugas. Kai vartotojas reikiamu metu gauna reikiamą pranešimą ir tokia forma, kokios jis pats pageidauja, nereikia abejoti, kad dėmesys bus atkreiptas (Bakanauskas, 2012, 217–218). Dėl to universitetai, skleisdami informaciją apie studijas ir absolventų karjeros galimybes, turi orientotis į specifinį vartotoją – jauną žmogų, kuris galvoja apie savo ateitį ir ieško geriausio pasirinkimo.

Bet kokioje rinkos kategorijoje potencialūs klientai, atlikdami pradinį tyrimą, renkasi internetą. Organizacijos, gebančios tinkamai panaudoti internetinį turinį, turi aiškiai apibrėžtą tikslą – parduoti produktus, atrasti potencialius pirkėjus, pritraukti žmones. Tinkamai parengta turinio strategija tiesiogiai padeda siekti šio tikslo (Scottas, 2008, 132). Dabar moksleiviai intensyviai taiko informacines technologijas, todėl vienu iš pagrindinių informacijos šaltinių tampa įvairios internetinės svetainės, socialiniai tinklai, kuriuose ne tik galima rasti dominančią informaciją, bet ir bendrauti virtualiojoje erdvėje su bendraminčiais ir bendraamžiais. Pateikiant reklamą internete jau dabar Lietuvoje galima nebrangiai pasiekti labai plačią auditoriją (Bakanauskas, 2012, 218). Dėl to universitetui rekomenduotina plėsti studijų programų viešinimo erdvę ypač kreipiant dėmesį į besikeičiančius vartotojų įpročius, nes, anot R. Levickaitės (2010, 173), Z kartos atstovai (gimę devintajame dešimtmetyje) yra nuolatiniai technologijų vartotojai ir „akimirksniu tinkle“ (Levickaitė, 2011, 63).

Išsakytos problemos skatina plačiau tyrinėti visiems geografams šiuo metu aktualius klausimus ir formuluoti darbo **tikslą** – analizuoti informacijos sklaidą apie geografo karjeros galimybes Lietuvoje ir užsienio valstybėse.

Tyrimo **uždaviniai**:

1. Atskleisti informacijos apie įsidarbinimo galimybes įvairovę, specifiką ir būdus užsienio valstybėse.
2. Palyginti Lietuvos aukštųjų mokyklų teikiamą informaciją apie karjeros galimybes baigus geografijos studijas.

Atliekant tyrimą taikyti literatūros analizės, internetinių šaltinių analizės, lyginamosios analizės, dokumentų analizės, loginis metodai.

INFORMACIJOS SKLAIDA APIE KARJEROS GALIMYBES LIETUVOJE

Atsižvelgiant į valstybės ir darbo rinkos poreikius, daugiausia dėmesio 2015 m. skirta technologijos mokslų ir IT specialistų rengimui. Dėl to šiais metais padidėjo valstybės finansuojamų vietų skaičius į technologijos srities studijų programas. O valstybės finansuojamų vietų skaičius į socialinių mokslų srities studijas 2015 m. buvo sumažintas 10 proc. Tai rodo, kad geografijai, kuri priskiriama socialinių mokslų sričiai ir visuomeninės geografijos studijų kryptiai, valstybė skiria mažiau dėmesio.

Kuo pagrįstas toks valstybės finansuojamų studijų vietų sumažinimas? Lietuvos darbo biržos specialistų pastangomis buvo sudarytas interaktyvusis profesijų žemėlapis, kuriame parodyta aktualiausių Lietuvos darbo rinkai profesijų grupių pasiūlos ir paklausos situacija savivaldybėse (Lietuvos darbo birža..., 2015). Tačiau šiame žemėlapyje tarp profesinių grupių geografo specialybė net nenurodyta. Sąraše yra kelios artimos geografijai profesijų grupės: aplinkos, profesinės sveikatos ir higienos specialistai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, geologai ir geofizikai, gyvosios gamtos mokslų technikai, miestų ir kelių eismo planuotojai, pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojai. Tai, kad geografija nėra įtraukta į aktualiausiųjų 155 profesijų sąrašą, rodo nepakankamą valstybės dėmesį šiai specialybei.

Lietuvoje studijų programų įvairovė sudaro galimybę geografo kvalifikacinį laipsnį įgijusiems asmenims konkuruoti darbo rinkoje su kitų kryptių absolventais. Tačiau tenka pripažinti, kad geografo profesijos statusas oficialiame profesijų sąraše labai nekonkretus, neatspindintis viso geografijos taikymo sričių spektro (Krupickaitė, 2012). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministrės 2015 m. patvirtintame Gamtinės ir visuomeninės geografijos studijų kryptių apraše pateikiamas pasiektų studijų rezultatų lygmenų apibūdinimas įvertinus įgytas žinias ir gebėjimus (puikus, tipinis, slenkstinis lygmenys). Atsižvelgiant į šiuos lygmenis, nurodomos tolimesnės karjeros galimybės. Pavyzdžiui, pirmosios studijų pakopos absolventas, kurio žinios ir gebėjimai įvertinami puikiai, gali savarankiškai dirbti įgytų specialybės žinių ir gebėjimų reikalaujantį administracinio pobūdžio arba, įgijęs pedagogo kvalifikaciją, geografijos mokytojo darbą, prireikus jį gali konsultuoti patyrę specialistai. Toks absolventas gali toliau studijuoti magistrantūroje arba pradėti (tęsti) profesinę karjerą (Gamtinės ir visuomeninės..., 2015, 10). Kaip matome, šiame doku-

mente tik labai apibendrintai nurodomos kryptys, kur gali dirbti geografijos studijas baigęs absolventas, trūksta konkrečių veiklų įvardijimo. Kita vertus, galbūt įvardyti karjeros galimybes nėra šio dokumento svarbiausias tikslas. Dėl to vertėtų analizuoti kitus šaltinius, kuriuose pateikiama informacijos apie geografų įsidarbinimą.

Bene daugiausia informacijos apie karjeros galimybes pateikiama aukštųjų mokyklų atitinkamų katedrų tinklapiuose. Susisteminus visus duomenis matyti, kad informacijos apimtis labai skirtinga (1 ir 2 lentelės). Didžiausią spektrą veiklų pateikia Klaipėdos universiteto Socialinės geografijos katedra. Tai įpareigoja tiek studijų programos pavadinimas, tiek ir gana platus turinys. Lietuvos edukologijos universiteto Geografijos ir turizmo katedros siūlomos karjeros galimybės pirmiausia orientuotos į edukologinę kryptį, tačiau absolventai gali dirbti ir kitose – gamtos apsaugos, teritorinio planavimo, turizmo ir pan. – srityse. O Vilniaus universiteto Geografijos ir kraštotvarkos katedra pateikia trumpiausią veiklų sąrašą, todėl galima būtų siūlyti šį sąrašą praplėsti, detaliuoti.

1 lentelė. Lietuvos aukštųjų mokyklų skelbiamos įsidarbinimo galimybės baigusiems pirmosios pakopos geografijos (gamtinės ir visuomeninės) studijų krypties programas ar įgijusiems geografijos, taip pat dalyko pedagogikos kvalifikacinį laipsnį

Studijų programa	Įsidarbinimo galimybės
Geografijos bakalauro studijų programa (Vilniaus universitetas)	Darbas įvairiose administracinėse, aplinkosauginėse, teritorijų planavimo ir ūkinėse struktūrose
Geografijos bakalauro studijų programa (Lietuvos edukologijos universitetas)	Darbas gamtos apsaugos, teritorinio planavimo ir valdymo įstaigose, politinėse struktūrose, turizmo įmonėse, bendrojo lavinimo mokyklose, gimnazijose (geografijos mokytojais), kolegijose, turizmo ir kelionių agentūrose, turizmo informaciniuose centruose, administracinėse struktūrose, turizmo srityje užsienio šalyse
Hidrologijos ir okeanografijos studijų programa (Klaipėdos universitetas)	Darbas Lietuvos ir Europos gamtos apsaugos departamentuose ir kitose aplinkos apsaugos įstaigose, hidrometeorologinėse tarnybose, saugios laivybos hidrografijose padalinuose; tiriamasis darbas. Po specialiųjų studijų, įgijus pedagogo kvalifikaciją, galima dirbti pedagoginį darbą mokyklose, kolegijose
Meteorologijos ir hidrologijos bakalauro studijų programa (Vilniaus universitetas)	Mokslinis ir kūrybinis praktinis darbas aukštesiose mokyklose bei universitetuose, mokslo institutuose, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyboje, Aplinkos ministerijos bei Krašto pasaugos ministerijos padalinuose, vandens ūkio projektavimo įstaigose, oro ir jūrų uostuose, jūrų ūkio ir krantotvarkos organizacijose

Studijų programa	Įsidarbinimo galimybės
Socialinės ekonominės geografinės ir regionistikos bakalauro studijų programa (Klaipėdos universitetas)	Darbas savivaldos institucijose (savivaldybėse, seniūnijose), regionų plėtros agentūrose, nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose, darbo biržose, socialinės rūpybos skyriuose, aplinkosaugos institucijose, mokymo ir švietimo srityse (geografijos mokytojais). Privačiame sektoriuje: kelionių agentūrose, pardavimų vadybininkais, analitikais, finansų sektoriuje, transportavimo, logistikos, prekybos srityse, konsultantais privačiose įmonėse, kurios rengia, administruoja nacionalinius ir tarptautinius projektus.
Geografijos ir istorijos pedagogikos bakalauro studijų programa (Lietuvos edukologijos universitetas)	Darbas progimnazijose, bendrojo lavinimo mokyklose, gimnazijose, licėjuose, kolegijose (geografijos ir istorijos mokytojais), gamtos apsaugos, teritorinio planavimo ir valdymo įstaigose, turizmo įmonėse, įvairiose Lietuvos papildomo ugdymo įstaigose, švietimo ir mokslo, kultūros įstaigose (kultūrinė, istorinė ir geografinė erdvine edukacija), įvairiuose pilietinės ir kultūrinės paskirties centruose, muziejuose

2 lentelė. Lietuvos aukštųjų mokyklų skelbiamos įsidarbinimo galimybės baigusiems antrosios pakopos geografijos (gamtinės ir visuomeninės) studijų krypties programoms ar įgijusiems geografijos, taip pat edukologijos kvalifikacinį laipsnį

Studijų programa	Įsidarbinimo galimybės
Geografijos edukologijos magistrantūros studijų programa (Lietuvos edukologijos universitetas)	Darbas gimnazijose, kitose formalaus bei neformalaus ugdymo institucijose
Geografijos ir kraštotvarkos magistrantūros studijų programa (Vilniaus universitetas)	Darbas įvairiose ekologinio ir socialinio, ekonominio tyrimo bei teritorijų planavimo srityse, gamtonaudos bei aplinkosaugos ir ūkio bei valdymo institucijose
Hidrometeorologijos magistrantūros studijų programa (Vilniaus universitetas)	Darbas Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos padaliniuose, mokslo institutuose, universitetuose ir kitose aukštosiose mokyklose, informacinėse agentūrose ir kitose srityse, kur gali būti panaudojamos ne tik hidrometeorologijos žinios ir įgūdžiai, bet ir bendrieji gebėjimai
Jūrų hidrologijos magistrantūros studijų programa (Klaipėdos universitetas)	Darbas Lietuvos ir Europos gamtos apsaugos departamentuose ir kitose aplinkos tyrimų institucijose, hidrometeorologinėse tarnybose, galima dirbti pedagoginį darbą
Kartografijos magistrantūros studijų programa (Vilniaus universitetas)	Darbas valstybinėse įstaigose (ministerijose, institutuose, tarnybose, bibliotekose ir kt.), privačiose institucijose (leidyklose, biuruose ir kt.), taip pat galima kurti privatų verslą
Visuomeninės geografijos magistrantūros studijų programa (Klaipėdos universitetas)	Darbas savivaldos institucijose, regioninės plėtros agentūrose, nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose, darbo biržose, socialinės rūpybos skyriuose, aplinkosaugos institucijose, mokymo ir švietimo įstaigose (geografijos mokytojais). Privačiame sektoriuje: kelionių agentūrose, finansų sektoriuje, transportavimo, logistikos, prekybos srityse, taip pat pardavimų vadybininkais, analitikais; įvairiose žinybose, institucijose (tarptautinėse), įmonėse (personalo, komercijos, rinkodaros vadybininkais, rinkos analitikais, regioninės plėtros ekspertais, projektų vadovais), mokymo įstaigose, mokslo institutuose (tyrėjais)

Pristatydamos studijų programas, Lietuvos aukštosios mokyklos stengiasi parodyti jų unikalumą, patrauklumą. Tačiau ne mažiau svarbu akcentuoti įgyjamos specialybės svarbą ir poreikį šaliai ūkiui. Pavyzdžiui, pristatant Vilniaus universiteto Geografijos studijų programą nurodoma, kad tai viena populiariausių visame universitete studijų programų ir yra parengta atsižvelgiant į Europos šalių ir Lietuvos aukštojo mokslo vystymosi tendencijas bei krašto tvarkymo poreikius (Geografijos bakalauro..., 2012).

Lietuvos edukologijos universiteto Geografijos studijų programos svarba pabrėžiama tuo, kad geografijos mokytojų poreikis kiekvienais metais išlieka aktualus, o įgytas diplomus užtikrina nuolatinį darbą ir gerą darbo užmokestį. Papildomų studijų metu įgyta turizmo vadybininko ir gido kvalifikacija suteikia didesnes konkurencijos galimybes darbo rinkoje, o studijas baigusiam absolventui išduodamas LR turizmo departamento patvirtintas kelionių vadovo pažymėjimas ir *Ama-deus* sertifikatas (Lietuvos geografijos mokytojų...). Klaipėdos universiteto Socialinės geografijos katedros vykdomos studijų programos orientuotos į kvalifikuotų visuomenės geografijos specialistų, gebančių spręsti visuomenės ir ūkio problemas bei taikyti darnumo principus (Klaipėdos universitetas, 2014), rengimą. Daugeliu atvejų studijų programos reikšmė atskleidžiama per žinias ir gebėjimus, kuriuos įgyja programą pasirinkęs studentas. Neabejotinai svarbu nurodyti įgytos specialybės reikšmę šaliai ūkiui, socialiniam, kultūriniam gyvenimui ir jos tolimesnei raidai, tačiau būtina tą padaryti patraukliai ir suprantamai.

Vilniaus universiteto Geografijos ir kraštotvarkos katedros informacijoje nurodoma, kad nemažai auklėtinių šiuo metu užima aukštas pareigas ministerijose, įvairiose tarnybose, departamentuose (E. Gentvilas, D. Miniataitė, K. Sadauskas, I. Kiškis, V. Bezaras, R. Baškytė, J. Ignatonis, G. Gruodis ir kt.) (Geografijos bakalauro..., 2012). Duomenų apie žinomus asmenis, baigusius įvairias studijų programas, pateikia Lietuvos edukologijos universitetas, daugiausia pasiekusius absolventus internetiniame tinklapyje nurodo ir Klaipėdos universiteto Socialinės geografijos katedra.

Informaciją apie karjeros galimybes galima rasti ir kituose internetiniuose šaltiniuose: žurnale *Kur stoti?*, Lietuvos geografijos mokytojų asociacijos tinklapyje *geografija.lt*, internetiniame tinklapyje *studijos.lt*, mintimis apie studijas ir būsimąją karjerą jaunimas dalijasi įvairiuose socialiniuose tinkluose. Aukštosios mokyklos informaciją skleidžia ir kitais būdais: studijų mugėse, išvykose į mokyklas, organizuodamos paskaitas universitetuose, dalydamos reklaminius bukletus.

Tačiau, nepaisant to, Lietuvoje informacijos pateikiama gana skurdžiai. Todėl vertėtų pasidomėti, kaip atrodo geografo karjeros galimybės kitose pasaulio valstybėse, ir pasimokyti iš gerosios patirties.

INFORMACIJOS SKLAIDA APIE KARJEROS GALIMYBES UŽSIENIO VALSTYBĖSE

Įvairiose valstybėse yra gerai išplėtotas karjeros paslaugų tinklas, kuriame visapusiškai, vaizdžiai ir aiškiai atskleidžiama informacija apie tai, kokie gebėjimai reikalingi būsimajam specialistui, kokiose ekonominėse srityse absolventas gali ieškoti darbo, netgi pateikiamos nuorodos į internetinius puslapius, kuriuose galima rasti konkrečių darbo pasiūlymų (About Education, ... Prospects). Kai kurios užsienio aukštosios mokyklos pačios turi įkūrusios karjeros paslaugų skyrius, kuriuose dirbantys specialistai suteikia reikiamą informaciją absolventams. Reikėtų paminėti ir Alumni klubus, kurie užsienyje veikia labai aktyviai, skelbia daug aktualios ir patrauklios informacijos apie tai, kokia veikla užsiima absolventai.

Bene didžiausias karjeros ir išsilavinimo tinklas, skirtas visiems, kurie ieško tolimesnio profesinio tobulėjimo galimybių, yra *QS Top Universities*. Šiame tinklapyje patalpinta informacija ne tik apie didžiausius ir aukščiausius reitingus pasiekusius pasaulio universitetus, bet ir studijų programas, jų vertinimus, specializacijas bei karjeros galimybes.

QS Top Universities tinklapyje geografo karjeros galimybės yra suskirstomos į 5 sektorius: kartografija, miesto planavimas, aplinkos konsultacijos, mokymas, akademinis darbas. Dvi sritys susijusios su pedagogine ir akademinė veikla, nors šią veiklą pasirenka palyginti nedidelė absolventų dalis. O likusieji trys sektoriai nepakankamai atskleidžia įsidarbinimo galimybes, todėl vertėtų pasigilinti, kaip geografo karjeros galimybes pateikia pačios aukštosios mokyklos.

Pirmiausia verta panagrinti, kokia informacija skelbiama tose aukštosiose mokyklose, kurios *QS Top Universities* tinklapyje pagal geografijos studijų programų vykdymą patenka tarp pirmaujančiųjų. Tarptautinėse akreditacijose Britanijos universitetuose dėstoma visuomeninė geografija įvertinta kaip „pirmaujanti pasaulyje“. Tarp geografijos studijas baigusių absolventų nustatytas santykinai žemas nedarbas (Going Places..., 1). Pirmaujančiųjų universitetų sąrašą garbingą pirmąją vietą užima Oksfordo universitetas (Didžioji Britanija). Studijų programos pristatymo apraše nurodoma, kad paskutiniais metais geografijos

absolventai gavo vadybos konsultanto darbą, įsidarbino vietinės ir centrinės valdžios institucijose, taip pat dirba apsaugos ir paveldo valdymo, teisės, žiniasklaidos, mokymo ir dėstymo srityse (University of Oxford, 2015). Labai patraukliai būsimiesiems studentams universiteto tinklapyje pateikiama filmuota medžiaga apie geografijos studijas. Prie universiteto veikianti Geografijos ir aplinkos mokykla internetiniame tinklapyje vaizdžiai pateikia tolimesnių studijų galimybes (School of Geography..., 2015).

Tačiau išsamiausiai informacija pristatoma Karališkosios geografų draugijos (Royal Geographical Society with IBG) tinklapyje. Tai specializuotas šaltinis, kuriame galima rasti duomenų ne tik apie tai, kokių žinių bei gebėjimų reikia geografui, kokiuose sektoriuose jis gali įsidarbinti, bet ir pateikiama duomenų apie įsidarbinusių geografijos absolventų dalį bei darbo užmokestį. Ši informacija yra labai svarbi renkantis studijas ir verta į ją atkreipti dėmesį tobulinant tokio pobūdžio informacijos pateikimą Lietuvoje. Geografijos studijų absolventų įsidarbinimas yra gana aukšto lygio; Karališkoji geografų bendruomenė savo internetiniame tinklapyje rašo, kad įsidarbina vidutiniškai 82 proc. baigusiujų geografijos studijas, o 67 proc. geografijos absolventų dirba profesinį ir vadovaujamą darbą (antroje vietoje po chemijos ir fizikos programas baigusiu absolventų ir gerokai pagal įsidarbinimą lenkia žiniasklaidos bei sociologijos studijas baigusius absolventus). Dar viena svarbi informacija, turinti reikšmės pasirenkant specialybę, – darbo užmokestis. Didžiojoje Britanijoje 74 proc. geografijos absolventų per metus uždirba vidutiniškai 20 000 £ (chemijos ir fizikos programas baigusiujų ir tokių darbo užmokestį gaunančiųjų dalis siekia 87 proc., o sociologijos ir medijų studijų absolventų dalis – atitinkamai 68 proc. ir 50 proc. (Demand for..., 2014, 1).

Karališkoji geografų draugija išskiria aštuonias sritis (kelionės, laisvalaikis ir kultūra; aplinka ir tvarumas; verslas; apgyvendinimas; visuomenė; gamtinės sistemos; geografijos technika; vystymasis ir globaliniai klausimai) ir apie šimtą veiklų, kuriose gali dirbti geografijos specialybę įgijęs asmuo. Be abejonės, norint užsiimti kai kuriomis veiklomis, būtina papildomai studijuoti ar pasiręngti. Tarp gerai žinomų ir Lietuvoje sutinkamų veiklų galima surasti ir tokių, kurios mums mažai žinomos, neįprastos, pvz.: specialių mokslinių interesų vietovių prižiūrėtojas, tyrimų virš žemės inspektorius, tarptautinės labdaros lėšų rinkėjas, Jungtinių Tautų terorizmo prevencijos pareigūnas ir kt. Panašios veiklos nurodomos ir Sautamptono universiteto (University of Southampton, 2015) internetiniame puslapyje. Internetiniame tinklapyje pasirinkus vieną ar kitą veiklą, galima perskaityti daugiau informacijos apie tai, kokį darbą turėtų atlikti spe-

cialistas. Štai humanitarinės programos vadovo laukia tokie darbai: analizuoti humanitarinę situaciją šalyje, tvarkyti didelius biudžetus, samdyti darbuotojus, rašyti ataskaitas ir vykdyti apskaitą, dirbant JTO, parengti sėkmingus planus ir t. t. Daug galimybių geografui atsiveria tarptautinėse organizacijose, tačiau Lietuvoje tokios karjeros galimybės neakcentuojamos. Solidumo bei patrauklumo suteikia ir tai, kad aukštosios mokyklos įvardija įtakingas įmones ir įstaigas (Deloitte, Rolls Royce, RBS, NHS, Thomson, Grant Thornton, Haycock ir kt.), kuriose dirba jų absolventai (Durham University, 2015).

Karališkosios geografų draugijos tinklapyje pateikiama daug vertingos informacijos apie karjeros planavimą, reikalingą darbo patirtį, pokalbį su potencialiu darbdaviu ieškant darbo ir pan.

Kembridžo universitete įkurtas karjeros paslaugų tinklapis, kuriame tik išvardijamos veiklos: pramonė ir prekyba, planavimas, mokymas, finansai, socialinis darbas, aplinkos valdymas ir apsauga, tarptautinis vystymasis, komunikacija, politika ir paslaugos. Tačiau universitetas turi gerai išplėtotą karjeros paslaugų tinklą, kur galima gauti visapusišką informaciją apie įsidarbinimą, karjeros planavimą ir pan. Informacija apie įsidarbinimo galimybes geografams pateikiama pasirinkus nuorodą, kuri tiesiogiai nukreipia į karjeros tinklapį (*Prospects*). Šioje duomenų bazėje pateikiama dvejopa informacija – darbas, tiesiogiai susijęs su įgyta geografo specialybe, ir darbas, kurį dirbant gali būti panaudotas įgytas kvalifikacinis laipsnis. Nors galimos veiklos nėra taip gausiai išvardytos kaip Karališkosios geografų draugijos tinklapyje, tačiau jos apima visas svarbiausias veiklos sritis: kartografas, prekybos / gyvenamojo būsto inspektorius, aplinkos konsultantas, GIS specialistas, planavimo ir vystymo specialistas, vidurinės mokyklos mokytojas, miesto planuotojas. Be to, asmuo, turintis geografo specialybę, gali dirbti tarptautinės pagalbos ir vystymo specialistu, kraštovaizdžio architektu, logistikos ir paskirstymo vadybininku, rinkos tyrėju, turizmo specialistu, transporto planuotoju (*Prospects*, 2014). Labai vertinga informacija yra apie reikalingą darbo patirtį ir pagrindinius darbdavius. Šiame tinklapyje nurodoma, kad, praėjus 6 mėnesiams po geografijos studijų baigimo, dirba 61,9 proc. asmenų, o bedarbių yra 6 proc.

Vienos iš prestižinių Londono ekonomikos ir politikos mokslų mokyklos (The London School of Economics and Political Science) absolventai taip pat turi geras karjeros perspektyvas. Po studijų baigimo praėjus 6 mėnesiams 93 proc. Geografijos ir aplinkos katedros absolventų yra įsidarbinę ar toliau studijuoja, o vidutinis jų darbo užmokestis siekia 26 600 £.

Amerikos geografų asociacija išskiria beveik šimtą veiklų, kur gali dirbti geografijos studijas baigę absolventai. Šios veiklos sujungiamos į dvidešimt grupių (The Association...).

Jungtinėse Amerikos Valstijose geografijos bakalauro studijas baigusių absolventų vidutinis darbo užmokestis 2011 m. siekė 74 760 JAV dolerių per metus. Trijų ketvirtadalių daugiausia uždirbančiųjų vidutinis metinis darbo užmokestis 2011 m. siekė 89 440 JAV dolerių (Create a Career). Tik baigusiesiems studijas buvo pasiūlyta 1 510 darbo vietų.

Prancūzijoje prioritetas skiriamas švietimui. Tačiau kitiems sektoriams taip pat reikia geografų teikiamų paslaugų. Geografai dirba įvairių sričių konsultantais (transporto, sanitarijos ir žemėtvarkos, kaimo plėtros, aplinkos, miestų augimo ir vystymosi, žemės ūkio) vietos valdžios institucijose. Geografo darbas dažnai yra komandinis, bendradarbiaujant su kitais (kraštovaizdžio, transporto, turizmo) specialistais.

Darbo užmokesčio dydis Prancūzijoje priklauso nuo darbo pobūdžio ir pareigų. Karjeros pradžioje mokytojas gauna 2 000 eurų vidutinį bruto darbo užmokestį per mėnesį, o prieš išeidamas į pensiją – jau apie 3 600 eurų (papildomai mokama premija). Docente darbo užmokestis karjeros pradžioje siekia 2 300 eurų (papildomai mokama premija). Vėliau vidutinis bruto darbo užmokestis išauga iki 4 500 eurų per mėnesį (Centre d'Information...).

Tačiau būtina pabrėžti, kad Didžiosios Britanijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Prancūzijos ar kitų valstybių darbo rinkos suteikia nepalyginamai didesnes įsidarbinimo galimybes geografijos studijas baigusiesiems absolventams nei Lietuvoje. Todėl verta analizuoti, ką siūlo Lietuvai artimų nedidelių valstybių universitetai, kuriuose yra geografijos studijų programos.

Talino universitete geografijos studijų programos yra vienos stipriausių Estijoje. Tai lemia didelis studijų programų lankstumas, dinamiškumas ir daugelio įvairių dalykų pasirinkimo galimybė. Tačiau labiau akcentuojamos magistro studijos, kadangi bakalauro studijų trukmė yra treji metai. Absolventai, baigę bakalauro studijas, toliau gali rinktis vidurinės mokyklos geografijos mokytojo, geologijos, aplinkos inžinerijos, biologijos, ekologijos ir gamtos apsaugos magistrantūros studijų programas (Tartu ülikool).

Baigusiųjų geografijos studijų programas įsidarbinimo lygis labai aukštas ir siekia 90 proc. Švietimo ir mokslinių tyrimų srityje dirba 19 proc., įvairiose valstybinėse institucijose (Aplinkosaugos agentūroje, Statistikos agentūroje, ministerijose ir kt.) – 18 proc., savivaldybėse – 7 proc., GIS ir programinės įrangos

kūrimo srityje – 22 proc., erdvės planavimo konsultantais ir kt. – 12 proc. geografijos programas baigusiu asmenų. Absolventai taip pat dirba finansų, nekilnojamojo turto ir transporto institucijose (Tartu ūlikool).

Rygos universiteto Geografijos bakalauro studijų programos apraše pabrėžiama, kad studentai turi galimybę gilintis į geografijos atskiras šakas, kurios turi paklausą darbo rinkoje. Valstybinės ir vietos valdžios institucijos įdarbina studentus, kurie yra įgiję meteorologijos, kartografijos regioninio vystymo analizės ir valdymo, teritorinio planavimo specializacijas. Darbą siūlo ir privačios įmonės, kurioms reikia kartografų, erdvinio ir kraštovaizdžio planavimo, gamtos ir kultūros paveldo apsaugos specialistų (Latvijas universitate, 2015). Įgiję magistro laipsnį, absolventai dirba aukštos kvalifikacijos ir žinių reikalaujančių darbų Aplinkos apsaugos ir regioninio vystymo ministerijoje, Latvijos aplinkos, geologijos ir meteorologijos centre, Valstybinėje žemės tarnyboje, Latvijos geoerdvės informacijos agentūroje, savivaldybėse, tyrimų institucijose ir pan. (Latvijas universitate, 2015).

Taigi, ko šiuo metu reikėtų Lietuvos aukštosioms mokykloms, reklamuojant geografijos studijų programas ir padedant įsidarbinti jas baigusiams absolventams?

Pirmiausia turėtų būti išplėstas veiklų, kuriose gali dirbti absolventai, sąrašas. Žinoma, gali tekti peržiūrėti ir studijų programų turinį, pradėti dėstyti naujus studijų dalykus, atsižvelgiant į kintančias ekonominio ir socialinio gyvenimo sąlygas. Patrauklumo suteiktų duomenys apie įsidarbinusių geografijos absolventų dalį bei darbo užmokestį.

Ne mažiau svarbu populiarinti geografiją ir geografo veiklas visuomenėje, kadangi tiek darbdaviai, tiek ir tėvai, jau nekalbant apie moksleivį, dažnai net nenumano, kur gali dirbti geografijos studijas baigęs specialistas. Užsienio autoriai netgi siūlo diplome įrašyti konkrečią taikomąją sritį (pvz., regiono planuotojas ar aplinkos vadybininkas (Applied Geography, 2004, 183). Labai reikėtų geografijos svarbą populiarinančių straipsnių spaudoje, internete, nederėtų atsisakyti ir kitų žiniasklaidos priemonių paslaugų (nors jų teikiamos paslaugos yra brangios).

Būtina įvertinti ir tai, kaip pateikiama informacija apie karjeros galimybes. Jaunimas geriau priima informaciją, kuri yra animuota, interaktyvi arba yra padarytas vaizdo įrašas. Jo dėmesį labiau patraukia tokios reklamos, kuriose prekė yra „gyva“ ir pati atlieka vaidmenį (Motienė ir kt., 2013, 106). Užsienio universitetų ar specializuotų institucijų internetinių svetainių pavyzdžiuose galima rasti

įvairių informacijos pateikimo būdų. Gali būti pateikiamas paprastas tekstas, pristatymas PPT formatu, demonstruojamas filmas, kuriame studijas baigę specialistai pristato savo veiklą. Svarbu įvertinti ir amžiaus aspektą – jaunimui didesnę įtaką turės jaunų specialistų pristatoma veikla, o ne solidžių atstovų pasakojimai apie darbą.

Paskatinti rinktis atitinkamas studijas gali geografiją studijavusių žinomų visuomenėje (ypač tarp jaunimo) pavyzdžiai. Galbūt ne visi jaunuoliai žino, kad geografijos studijas baigė pasaulyje žinomi žmonės: Velso princas Viljamas, krepšininkas Maiklas Džordanas, geografiją vaikus mokykloje mokė Motina Teresė.

Šį straipsnį norėtusi baigti Karališkosios geografų draugijos buvusio prezidento Michaelo Palino išsakyta mintimi: „Geografija atspindi praeitį, paaiškina dabartį ir ruošia mus ateičiai... kas už tai galėtų būti svarbiau?“ (Going Places..., 2). Todėl net neturėtų būti abejonių dėl geografijos studijų programų svarbos ar geografų reikšmės valstybei. Viskas priklauso nuo to, kaip mes parengsime būsimojus specialistus ir kokią informaciją apie geografų veiklą skleisime visuomenėje.

IŠVADOS

1. Išanalizavus Lietuvos universitetų pateikiamus duomenis matyti, kad informacijos apimtis apie karjeros galimybes yra labai skirtinga, todėl siūloma šį sąrašą praplėsti, detalizuoti. Daugeliu atvejų geografijos studijų programos reikšmė atskleidžiama per žinias ir gebėjimus, kuriuos įgyja programą pasirinkęs studentas. Neabejotinai svarbu nurodyti įgytos specialybės reikšmę šalies ūkiui, socialiniam, kultūriniam gyvenimui ir jos tolimesnei raidai, tačiau būtina tą padaryti patraukliai ir suprantamai.
2. Įvairiose valstybėse yra gerai išplėtotas karjeros paslaugų tinklas, kuriame visapusiškai, vaizdžiai ir aiškiai atskleidžiama informacija apie tai, kokie gebėjimai reikalingi būsimajam specialistui, kokiose ekonominėse srityse absolventas gali ieškoti darbo. Todėl, remiantis užsienio valstybių patirtimi, galima informaciją apie karjeros galimybes įvairinti naudojant filmuotą medžiagą, papildyti ją darbo užmokesčio ir įsidarbinimo statistika, internetiniame tinklapyje sukurti nuorodas, kurios nukreiptų į laisvų darbo vietų svetaines.

LITERATŪRA

1. *Applied Geography. A World Perspective.* (2004). Ed. by A. Bailly, L. J. Gibson. Springer Science & Business Media.
2. Bakanauskas, A. (2012). *Integrutosios marketingo komunikacijos.* Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
3. Baubinas, R. (1999). Žvilgsnis į Lietuvos geografijos mokslą ir studijas. *Mokslas ir gyvenimas*, 6 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://ausis.gf.vu.lt/mg/nr/99/6/6zvilg.html>.
4. Careers with geography [žiūrėta 2015 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.rgs.org/OurWork/Schools/Careers+and+Further+Study/Careers+with+geography/Careers+with+geography.htm>.
5. Centre d'Information et de Documentation Jeunesse [žiūrėta 2015 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.cidj.com/article-metier/geographie>.
6. Create a Career [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://createacareer.org/social-sciences/geographer-careers/>.
7. *Demand for Geography. Skills, knowledge and understanding wanted by employers.* (2014). Royal Geographical Society [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.rgs.org/NR/rdonlyres/1422E618-F932-4F20-9500-C9C605246076/0/Employabilitydemandforgeography.pdf>.
8. *Durham University. Career Outcomes for Our Graduates.* (2015). [žiūrėta 2015 m. lapkričio 16 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.dur.ac.uk/geography/undergraduate/employability/outcomes/>.
9. *Gamtinės ir visuomeninės geografijos studijų kryptių aprašas.* Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. V-928. TAR, 2015-08-28, Nr. 13095 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/545d2ab04cbd11e5b0f2b883009b2d06>.
10. *Going Places with Geography. Royal Geographical Society with IBG. Advancing Geography and Geographical Learning* [žiūrėta 2015 m. lapkričio 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.rgs.org/OurWork/Study+Geography/Going+places+with+geography.htm>.
11. Greiner, A. L., Wikle, T. A., Spencer, J. M. (2002). Geographic Education and Careers in Geography. *Journal of Geography*, 101 (4), 153–160 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00221340208978491>.
12. Kneale, P. (2002). Careers for Geography Graduates. *Journal of Geography in Higher Education*, 26 (3), 405–412 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/030982602200019963?journalCode=cjgh20>.
13. Krupickaitė, D. (2012). *Geografijos būklė Lietuvoje.* Lietuvos geografų draugija [žiūrėta 2015 m. lapkričio 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lgd.lt/naujienos/lgd-aktualijos/12-08-22-geografijos-bukle-lietuvoje>.

14. Latvijas universitate. (2015). *Ģeogrāfija–bakalaura studiju programma* [žiūrēta 2015 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: http://www.lu.lv/gribustudet/katalogs/programmu-mekletajs/?user_phpfileexecutor_pi1%5Bprogram_id%5D=21120.
15. Latvijas universitate. (2015). *Ģeogrāfija–maģistra studiju programma* [žiūrēta 2015 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: http://www.lu.lv/gribustudet/katalogs/programmu-mekletajs/?user_phpfileexecutor_pi1%5Bprogram_id%5D=21104.
16. Levickaitė, R. (2010). Generations X, Y, Z: How Social Networks Form the concept of the World Without Borders (The Case of Lithuania). *Limes: Cultural regionalistics*, 3 (2), 170–183.
17. Levickaitė, R. (2011). Studijų pasirinkimo motyvai – unikalios studijų programos ir jų viešinimas. Vilniaus Gedimino technikos universiteto tyrimas. *Santalka: Filologija, Edukologija*, 19 (1), 59–66.
18. Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. (2015). [žiūrėta 2015 lapkričio 19 d.]. Prieiga per internetą: https://www.ldb.lt/Informacija/DarboRinka/Puslapiai/Profesiju_zemelapis.aspx.
19. Monk, J. J., Foote, K. E., Schlemper, M. B. (2012). Graduate Education in U.S. Geography: Students' Career Aspirations and Faculty. *Perspectives, Annals of the Association of American Geographers*, 102 (6), 1432–1449 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00045608.2011.601199>.
20. Motienė, R., Rekštienė, S., Rainienė, V., Zmitrulevičienė, J. (2013). Reklamos psichologinis poveikis jaunimui. Iš *Studijos kintančioje verslo aplinkoje*. Respublikinės mokslinės praktinės konferencijos, įvykusios Alytaus kolegijoje 2013 m. balandžio 19 d., pranešimų medžiaga (p. 102–108). Vilnius.
21. Prospects. (2014). [žiūrėta 2015 m. lapkričio 17 d.]. Prieiga per internetą: http://www.prospects.ac.uk/options_geography.htm.
22. Rūtelionė, A. (2008). *Marketingo sprendimai nekomercinėje veikloje*. Kaunas: Technologija.
23. Schlemper, M. B., Monk, J. (2011). Discourses on 'Diversity': Perspectives from Graduate Programs in Geography in the United States. *Journal of Geography in Higher Education*, 35 (01), 23–46 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03098265.2010.499564>.
24. Schlemper, M. B., Adams, J. K., Solem, M. (2014). Geographers in Business, Government, and Nonprofit Organizations: Skills, Challenges, and Professional Identities. *The Professional Geographer*, 66 (3), 480–492 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00330124.2013.802580?queryID=%24%7BresultBean.queryID%7D>.
25. School of Geography and the Environment, University of Oxford. (2015). [žiūrėta 2015 m. lapkričio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.geog.ox.ac.uk/graduate/>.

26. Scottas, D. M. (2008). *Naujosios rinkodaros ir viešųjų ryšių taisyklės*. Vilnius: UAB Verslo žinios.
27. Solem, M. N., Foote, K. E. (2004). Concerns, Attitudes, and Abilities of Early-Career Geography Faculty. *Annals of the Association of American Geographers*, 94 (4), 889–912 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-8306.2004.00440.x/abstract>.
28. Target Jobs. *The best possible start to your career* [žiūrėta 2015 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <https://targetjobs.co.uk/careers-advice/degree-subjects-your-options/301030-what-can-i-do-with-a-geography-degree>.
29. Tartu ülikool. Geograafia osakond [žiūrėta 2015 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.geograafia.ut.ee/et/oppimine/bakalaureuse-ope-4>.
30. The Association of American Geographers. What Geographers Do [žiūrėta 2015 m. lapkričio 15 d.]. Prieiga per internetą: http://www.aag.org/cs/what_geographers_do.
31. University of Oxford. (2015). [žiūrėta 2015 m. lapkričio 14 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.ox.ac.uk/admissions/undergraduate/courses-listing/geography>.
32. University of Southampton. (2015). Career opportunities after a geography degree [žiūrėta 2015 m. lapkričio 17 d.]. Prieiga per internetą: http://www.southampton.ac.uk/geography/undergraduate/careers/career_opportunities.page#environment_and_development.
33. Urbanovič, J. (2013). Studentų segmentacija formuojant universiteto rinkodaros strategiją. *Viešoji politika ir administravimas*, 12 (4), 663–676 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 17 d.]. Prieiga per internetą: <https://www3.mruni.eu/ojs/public-policy-and-administration/article/download/1375/1570>.
34. Zhou, Y., Smith, B., W., Spinelli, J. G. (1999). Impacts of Increased Student Career Orientation on American College Geography Programmes. *Journal of Geography in Higher Education*, 23 (2), 157–165 [žiūrėta 2015 m. lapkričio 17 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03098269985434?journalCode=cjgh20>.

SPREAD OF INFORMATION ABOUT CAREER OPPORTUNITIES FOR GEOGRAPHY GRADUATES IN LITHUANIA AND ABROAD

Daiva Verkulevičiūtė-Kriukiene

Summary

Geographers are working in almost all economic activities. Meanwhile, the world's cities and regions are increasingly exposed to various natural and social problems, and these problems can solve by geographers. As a result, the demand for specialists of geography remains in many countries. Purpose of this article – to analyze the spread of

information about career opportunities for geography graduates in Lithuania and in foreign countries. Systematized data of Lithuania universities show that the amount of information about career opportunities are very different, therefore it is proposed to extend this list. High schools of Lithuanian seeks to show uniqueness and attractiveness of study programs. However, it is equally important to emphasize the importance and the need of acquired specialty for the country's economy. In various foreign countries the career services network is well developed, with full, vivid and clear disclosure of information about the skills needed for specialist in future.

Keywords: geography studies, careers, spread of information, employment.